

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2024**Tranziția demografică în Republica Moldova: particularități, implicații socioeconomice și consolidarea rezilienței demografice (2024-2027)****Codul subprogramului 030102**

În anul 2024, cercetările desfășurate au generat rezultate semnificative, având un impact direct asupra fundamentării politicilor publice în domeniul demografiei și al rezilienței socioeconomice. Din punct de vedere teoretic, analiza tranziției demografice a evidențiat interdependența dintre schimbările structurale ale populației și dinamica dezvoltării socioeconomice, subliniind importanța conceptului de reziliență demografică. Modelările demografice susțin relevanța teoriilor modernizării în adaptarea sistemelor sociale și economice la noile realități demografice, consolidând astfel rezistența societății în fața provocărilor demografice emergente.

În baza Hotărârii Guvernului nr. 78/2024 privind elaborarea *Proгноzei demografice oficiale a foste elaborată seria a cincea a prognozei demografice la nivel național pentru anii 2024-2040 și prognoza în profil teritorial, pentru 32 de unități administrativ-teritoriale, până în anul 2033*. Rezultatele au fost prezentate și integrate în politici publice sectoriale și în procesul de screening economic în cadrul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană.

Analiza transferurilor publice pentru perioada 2019-2023 a evidențiat presiunea crescândă a îmbătrânirii demografice asupra echilibrului fiscal, iar simulările econometrice au proiectat o creștere semnificativă a ponderii transferurilor sociale pentru populația 60+ până în 2040. Au fost aplicate *modelele econometrice* în estimarea provocărilor determinate de reducerea semnificativă a numărul persoanelor apte de muncă până în 2040 și a impactului economic ale acestora.

Au fost determinate diferențele regionale în evoluția mortalității premature, evidențiată influența crizelor socioeconomice și a modelelor de consum de alcool asupra tendințelor mortalității. S-a demonstrat limitarea pragului fix de 65 de ani în analiza mortalității premature, subliniind necesitatea unor metrici mai flexibile. Estimările economice bazate pe Conturile Naționale de Transfer au arătat pierderile asociate mortalității premature în perioada pandemiei Covid-19, incluzând impactul asupra pieței muncii și consumului gospodăriilor.

Prin aplicarea analizei cluster pe datele GGS 2020, studiul a conturat patru tipologii distincte de tranziție către viața adultă în rândul tinerilor NEET, reliefând vulnerabilități structurale influențate de factori precum dimensiunea de gen, nivelul educațional și contextul socio-rezidențial. Au fost evidențiate disparitățile de gen în tranziția către statutul de părinte, precum și factorii determinanți ai deciziei de a avea copii. Analiza accesului la tehnologiile de reproducere asistată a identificat principalele obstacole financiare, instituționale și culturale, oferind recomandări pentru optimizarea accesibilității serviciilor de fertilizare in vitro.

În contextul declinului demografic accentuat, a fost elaborat un model de regionalizare ce vizează optimizarea structurii teritorial-administrative, eficientizarea cheltuielilor, consolidarea infrastructurii locale și asigurarea unei gestionări mai eficiente a resurselor umane și financiare.

Studiile privind integrarea refugiaților ucraineni au identificat constrângeri semnificative de natură legislativă, administrativă și socială, care inhibă accesul acestora la servicii esențiale, sistemul educațional și piața muncii.

A fost organizată sesiunea științifică "Gestionarea proceselor demografice: abordări inovatoare", în cadrul Conferinței Internaționale Științifico-Practică „Creșterea economică în fața provocărilor globale. Consolidarea economiilor naționale și reducerea inegalităților sociale”, ediția a XVIII-a, 10-11 octombrie, 2024, INCE.

Rezultatele cercetării au fost diseminate în 45 de publicații, inclusiv 34 articole științifice, dintre care 5 indexate în WoS și SCOPUS, 2 rapoarte de studii, 3 numere Policy Brief și alte lucrări științifice. Rezultatele au fost promovate în cadrul sesiunii internaționale organizate, la mese rotunde (4), la forumuri științifice internaționale (15), prezentate în mass-media (26).

In 2024, research conducted generated significant results, having a direct impact on the foundation of public policies in the fields of demography and socioeconomic resilience. From a theoretical perspective, the analysis of demographic transition highlighted the interdependence between structural population changes and the dynamics of socioeconomic development, emphasising the importance of the concept of demographic resilience. Demographic modelling supports the relevance of modernisation theories in adapting social and economic systems to new demographic realities, thereby strengthening society's resilience to emerging demographic challenges.

Based on Government Decision No. 78/2024 on the development of *the Official Demographic Forecast, the fifth series of national demographic forecasts for 2024–2040 and the territorial forecast for 32 administrative-territorial units up to 2033 were developed*. The results were presented and integrated into sectoral public policies and the economic screening process within the European Union accession negotiations.

The analysis of public transfers for 2019–2023 revealed the increasing pressure of demographic ageing on fiscal balance, while econometric simulations projected a significant increase in the share of social transfers for the 60+ population by 2040. Econometric models were applied to estimate the challenges arising from the substantial reduction in working-age individuals by 2040 and the associated economic impact.

Regional differences in the evolution of premature mortality were determined, highlighting the influence of socioeconomic crises and alcohol consumption patterns on mortality trends. The study demonstrated the limitation of the fixed 65-year threshold in the analysis of premature mortality, emphasising the need for more flexible metrics. Economic estimates based on National Transfer Accounts showed the losses associated with premature mortality during the COVID-19 pandemic, including its impact on the labour market and household consumption.

Using cluster analysis on GGS 2020 data, the study outlined four distinct typologies of transitions to adulthood among NEET youth, revealing structural vulnerabilities influenced by gender, educational level, and socio-residential context. Gender disparities in the transition to parenthood were highlighted, as well as the determining factors in the decision to have children. The analysis of access to assisted reproductive technologies identified the leading financial, institutional, and cultural barriers, providing recommendations for optimising access to in vitro fertilisation services.

A regionalisation model was developed in the context of pronounced demographic decline. It aims to optimise the territorial-administrative structure, improve expenditure efficiency, strengthen local infrastructure, and ensure more effective human and financial resources management.

Studies on the integration of Ukrainian refugees identified significant legislative, administrative, and social constraints that inhibit their access to essential services, the education system, and the labour market.

The scientific session "Managing Demographic Processes: Innovative Approaches" was organised as part of the 18th edition of the International Scientific-Practical Conference "Economic Growth in the Face of Global Challenges. Strengthening National Economies and Reducing Social Inequalities," held on October 10–11, 2024, at INCE.

The research results were disseminated through *45 publications*, including 34 scientific articles, five indexed in WoS and SCOPUS, two study reports, 3 Policy Brief issues and other scientific papers. The findings were promoted through the international session, roundtables (4), international scientific forums (15), and presented in mass media (26).

Coordonatorul subprogramului
de cercetare

GAGAUZ Olga, dr.hab., conf.cerc.

Data: 30.01.2025